

Het Finse Early Education and Care Curriculum

Elk kind participeert in de gemeenschap

De Finse Nationale Curriculumrichtlijnen voor kinderen onder de drie jaar focussen op de individuele behoeften van kinderen en op de participatie van kinderen in de gemeenschap met andere kinderen en volwassenen.

DOOR: PÄIVI LINBERG - Het programma voor zorg, opvoeding en onderwijs voor jonge kinderen onder de leerplichtleeftijd is in Finland vastgelegd in Nationale Curriculumrichtlijnen (Stakes 2003). Pedagogiek is gedefinieerd als integratie van de samenhangende dimensies van zorg, opvoeding en onderwijs. Elke dimensie heeft een eigen benadering, afhankelijk van de individuele leeftijd van het kind en zijn specifieke behoeften. Het curriculum heeft geen leeftijdsgebonden criterium voor activiteiten en hangt dus af van de expertise van het personeel om de individuele behoeften van het kind te herkennen en daarop in te spelen. Alhoewel baby's en peuters meer zorg nodig hebben, gaan de richtlijnen voor kinderen onder de drie jaar ervan uit dat kinderen meer dan alléén zorg nodig hebben.

Deze benadering onderkent de betekenis van dagelijkse activiteiten voor kinderen en het belang van de mogelijkheid voor kinderen om deel te nemen en zich betrokken te voelen bij alle aspecten van hun leven. Echte participatie zorgt voor een gevoel van erbij horen, wat helpt bij de ontwikkeling van het zelfvertrouwen en het welzijn bevordert. Bovendien wordt leren meer betekenisvol als het kind zich gekend voelt.

Betekenisvol

In tegenstelling tot de traditionele praktijk ligt de basis van het huidige Finse curriculum in de overtuiging dat het belangrijk is om activi-

teiten af te stemmen op het individuele kind en wat het kind betekenisvol vindt. Hun manier van spelen en bewegen en de wijze waarop kinderen zich uiten in verschillende kunstvormen, geeft volgens de richtlijnen uiting aan de individualiteit van kinderen. Daarom moeten het gedrag, de ideeën en de gedachten van elk individueel kind de leidraad vormen voor de manier waarop begeleiders het kind benaderen.

Volgens de richtlijnen is het belangrijkste doel van het programma voor zorg, opvoeding en onderwijs het bevorderen van het welzijn van het kind. Van begeleiders wordt verwacht dat zij kinderen ruimte geven, hun individuele behoeften begrijpen, hen ondersteunen en de kinderen actief laten participeren in het dagelijks leven en zo de relaties met andere kinderen en met de gemeenschap te stimuleren. Deze houding van begeleiders is een fundamentele voorwaarde willen kinderen kunnen leren en genieten van hun ervaringen. Een aandachtsvolle houding van de begeleiders zorgt ervoor dat kinderen *leren* leuk vinden en geeft het kind het gevoel dat het gehoord en begrepen wordt.

Juist in de interactie met kinderen kunnen volwassen opvoeders inzicht verwerven in de beleving van het kind. Dit vraagt van de volwassenen – ouders en begeleiders – dat ook zij onderling communiceren en hun ervaringen delen. Voor een goede verstandhouding tussen ouders en begeleiders is het essentieel dat er wederzijds respect heerst en goed naar elkaar wordt geluis-

terd. Het grote belang van dit educatieve partnerschap tussen ouders en begeleiders loopt als een rode draad door het curriculum.

Finland heeft een sterke en positieve traditie als het gaat om samenwerking tussen ouders en begeleiders. Toch streeft het curriculum naar een nog stevigere basis. Begeleiders krijgen in het Curriculum de verantwoordelijkheid om zorg en onderwijs voor de kinderen van dag tot dag te delen met de ouders. Deze vorm van partnerschap maakt het mogelijk dat ouders intensief betrokken kunnen zijn bij activiteiten in het kindercentrum. Daarvoor worden verschillende methodieken en technieken gebruikt. In sommige kindercentra hebben de ouders bijvoorbeeld toegang tot een digitaal portfolio, waar ook andere familieleden – mits de ouders dat toestaan – in kunnen kijken en lezen. Daarnaast stimuleert het curriculum dat ouders en begeleiders samen een individueel plan opstellen voor de kinderen. Dit plan moet dan regelmatig besproken en geëvalueerd worden. Het plan geeft ouders en begeleiders handvatten voor een open gesprek over de mogelijkheden en uitdagingen van het curriculum voor elk kind.

Het Nationaal Curriculum van Finland stelt geen einddoelen voor de ontwikkelingsuitkomsten van het kind. De doelen die het plan wel beschrijft betreffen de vormgeving van het opvoedproces en van de omgeving. Het curriculum benadert het kind als uniek en zelfstandig persoon die zelf zijn ontwikkeling vormgeeft en deelneemt aan het gemeenschapsleven. De nadruk ligt op de initiatieven die het kind zelf neemt en op de verantwoordelijkheid van begeleiders om ervoor te zorgen dat de kinderen de kans krijgen om hun omgeving te verkennen.

Lees verder op blz. 22

Het programma voor zorg, opvoeding en onderwijs voor jonge kinderen in Finland

Zoals in alle Scandinavische landen is het Finse programma voor zorg, opvoeding en onderwijs voor jonge kinderen holistisch en zijn opvoeding en zorg (education and care) geïntegreerd. In Finland ligt de algemene verantwoordelijkheid voor voor-schoolse voorzieningen bij het Ministerie voor Sociale Zaken en Gezondheid, behalve voorschoolse educatie voor 6-jarigen die onder het Ministerie van Onderwijs en Cultuur valt. De voorziening omvat zowel doelgerichte opvoeding van het jonge kind als kinderopvang. Volgens de Finse Kinderopvangwet hebben alle families, onafhankelijk van hun beroepsstatus of inkomen, onvoorwaardelijk recht op een fulltime financieel ondersteunde plaats voor hun kind, voordat deze op 7-jarige leeftijd verplicht naar school moet. (Zesjarigen hebben ook recht op gratis parttime 'voorschool'-plaatsen die voorname-lijk in dagopvangcentra maar soms ook in scholen zijn gevestigd).

Het recht op een plaats begint op het moment dat het ouderverlof is afgelopen (na plusminus 10 maanden). De meeste kinderen beginnen echter pas later aan de opvang doordat ouders gebruikmaken van hun recht op een tegemoetkoming om zelf thuis voor de kinderen te kunnen zorgen tot het oudste kind uit het gezin drie jaar is. Ongeveer 42 procent van de kinderen van 1 tot 2 jaar gaat in Finland naar een dagopvangvoorziening (Statistieken 2008,

THL). Ongeveer 95 procent van de voorzieningen in Finland zijn publiek. Het Finse systeem geeft evenveel om alle kinderen onder de leerplichtleeftijd en de voorzieningen zijn hetzelfde voor kinderen jonger dan drie en kinderen vanaf drie jaar. Stadsbesturen bieden faciliteiten aan via dagopvangcentra en gezinsopvang, die beide een gelijkwaardige status hebben. Sommige gemeenschappen, en ook enkele kerken en vrijwilligersorganisaties bieden open parttime activiteiten aan zoals spelactiviteiten onder toezicht op speelplaatsen. Deze zijn erg populair bij families die ervoor hebben gekozen om thuis fulltime voor hun kinderen te zorgen of op ouderschapsverlof of 'thuiszorgverlof' zijn. Deze voorzieningen zijn dus erg belangrijk voor kinderen onder de drie jaar.

Dagopvangcentra

Elk dagopvangcentrum heeft plek voor tussen de 20 en 100 kinderen van één tot ongeveer 6 jaar. (Kinderen moeten zodra zij 7 jaar zijn verplicht naar school). Er zijn meestal verschillende 'home groups' van 12 tot 21 kinderen per groep, afhankelijk van hun leeftijd. Soms worden horizontale groepen gevormd aan de hand van leeftijd maar verticale groepen zijn ook gebruikelijk. Activiteiten worden meestal georganiseerd voor groepjes van 4 tot 7 kinderen. Groepsomvang is niet vastgelegd in regelgeving maar leidster/kindratio is wel gereguleerd. De ratio voor kinderen onder de drie jaar is één volwas-

sene per vier kinderen (voor kinderen in de leeftijd 3-6 is de ratio een op zeven). Minstens een van de drie stafmedewerkers moet minimaal een bachelor onderwijskunde of sociale wetenschappen hebben behaald en daarbij kennis hebben van pedagogiek en ontwikkeling van het jonge kind. De rest van het personeel moet ten minste een middelbaar onderwijsniveau in Zorg en Welzijn hebben. Voor het overige personeel gelden dezelfde eisen voor kinderen ouder dan drie jaar.

Gezinsdagopvang

Gezinsdagopvang wordt meestal aangeboden bij mensen thuis, met niet meer dan vier fulltime kinderen uit de voorschool- of schoolleeftijd, inclusief de kinderen van de gastouder. De huiselijke sfeer zorgt voor grote populariteit van deze voorziening bij gezinnen met kinderen onder de drie jaar.

Er is ook een mogelijkheid tot groepsdagopvang in gezinnen, waarbij twee of drie gastouders samenwerken volgens de voorwaarden die door de overheid zijn opgesteld. Kinderopvang in gezinsdagopvang vindt altijd plaats in de vorm van verticale groepen.

Gastouders moeten een bepaald opleidingsniveau hebben dat is vastgesteld door de lokale overheid. Steeds vaker hebben gastouders een opleiding gebaseerd op aangetoonde competenties zoals beschreven in de 'verdere kwalificaties voor gastouders' die in 2000 werden opgesteld.